

NAGYVÁTY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TARTALOMJEGYZÉK

.....

1. Bevezetés

2. Nagyváty bemutatása

Általános településkép, településkarakter

3. Örökségünk

A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

4. Településképi szempontból meghatározó területek Nagyvátyon

Eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Településképi szempontból meghatározó területek megnevezése:

1:Kialakult falusias lakóterület

2:Pincehegyi terület

3:Beépítésre nem szánt temetői terület

4:Jellemzően beépítésre nem szánt terület

5. Ajánlások

A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:

I Kialakult falusias településrészre, I Pincehegyi területre nézve:

Terepalakítás

Magasság

Tetőhajlásszög

Tetőforma

Szín

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Részletek

Kerítések, térfalak

Kertek

Közterületek településképi útmutatója:

Utcák

Közterek, közparkok, közkertek

6. Jó példák I épületek, épített részletek

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

7. Jó példák I sajátos építményfajták

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

1_BEVEZETÉS

.....

Jelen kézikönyv segítség kíván lenni Nagyváty település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. A másolás, sokszor giccses elemek helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása a cél a tervezői szabadság megtartása mellett.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan tovább íródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokról a zenén át egészen épített környezetünkig.

A településképi rendelet megalapozását szolgálja a települési környezet megjelenését meghatározó jellemzőket és elvárásokat összefoglaló Településképi Arculati Kézikönyv. A Kézikönyv elsősorban a lakosság és a döntéshozók tájékoztatását segítő, szemléletformáló eszköz. Célja, hogy lényegre törően, mindenki számára érthető módon mutassa be a település arculat meghatározó jellemzőket, épített és természeti értékeket, valamint a közös lakókörnyezet minőségi alakításával kapcsolatos elvárásokat, javaslatokat.

2_NAGYVÁTY BEMUTATÁSA

.....

Általános településkép, településkarakter

Nagyváty község a Dél-Dunántúli Régióban, Baranya megye nyugati részén, a szigetvári kistérségben, a szigetvári járásban Pécsről 27 km-re, Szigetvártól 14 km-re terül el. A település észak – déli fekvésű, zsákfalú, átmenő forgalma nincs. A község Szentdienes településsel közös vasúti megállóval rendelkezik a Pécs–Szentlőrinc–Szigetvár–Barcs vasútvonal mentén, mely a falutól 3 km-re található. Az autóbusszjáratok sűrűsége és a vasúti közlekedés miatt tömegközlekedése részben megoldott. Szomszédai: Dinnyeberki, Helesfa, Kacsóta, Nagypeterd, Nyugatszenterzsébet, Szentdienes.

Nagyváty község dombság és a síkság találkozásánál terül el. Tőle északra a Zselic déli nyúlványai láthatóak, dél felé haladva a sík terület következik. Ez a sík rész aztán az Ormánságba, a Dráva folyó völgyébe érkezik. A Zselic déli részét erdő és szőlő borítja. A falut határoló sík terület nagyobb része szántó, kisebb része legelő. A talaj sárga, agyagos és kötött, aranykorona értéke 25. A falu határában található a Nagyvátyi-halastó, mely közigazgatásilag Kacsótához tartozik

Nagyváty morfológiai szempontból is határterületen fekszik, északon a Zselic, délen a Dráva ártér és a Fekete-víz síkja terül el. A dombvidék viszonylag egyszerű geológiai felépítésű. A felső-pannon agyagba, agyagos homokba, homokkőbe és főleg homokba vésődtek a völgyek. A területet lösz és löszszerű képződmények vékonyabb, vastagabb rétegbe fedik be. Szerkezeti vonalak sűrűn tagolják a dombvidéket.

A Dráva-völgy kialakulása és mai domborzata mindenképpen alföldi típusnak, illetve jellegűnek minősíthető. Északi határa a Zselic déli lába, alrégióként határozható meg az Almás-patak hordalékkúpja, amelyhez teljesen elmosódó határokkal csatlakozik a Dráva magas ártere. Domborzatilag teljesen egységes és egyhangú morfológiai körzet színes mélyszerkezettel rendelkezik. Az árokrendszer süllyedése a pannon időszakban kezdődött meg. A mai csapásirányú fejlődése a felső-pliocénban, illetve az ópleisztocénban indult meg.

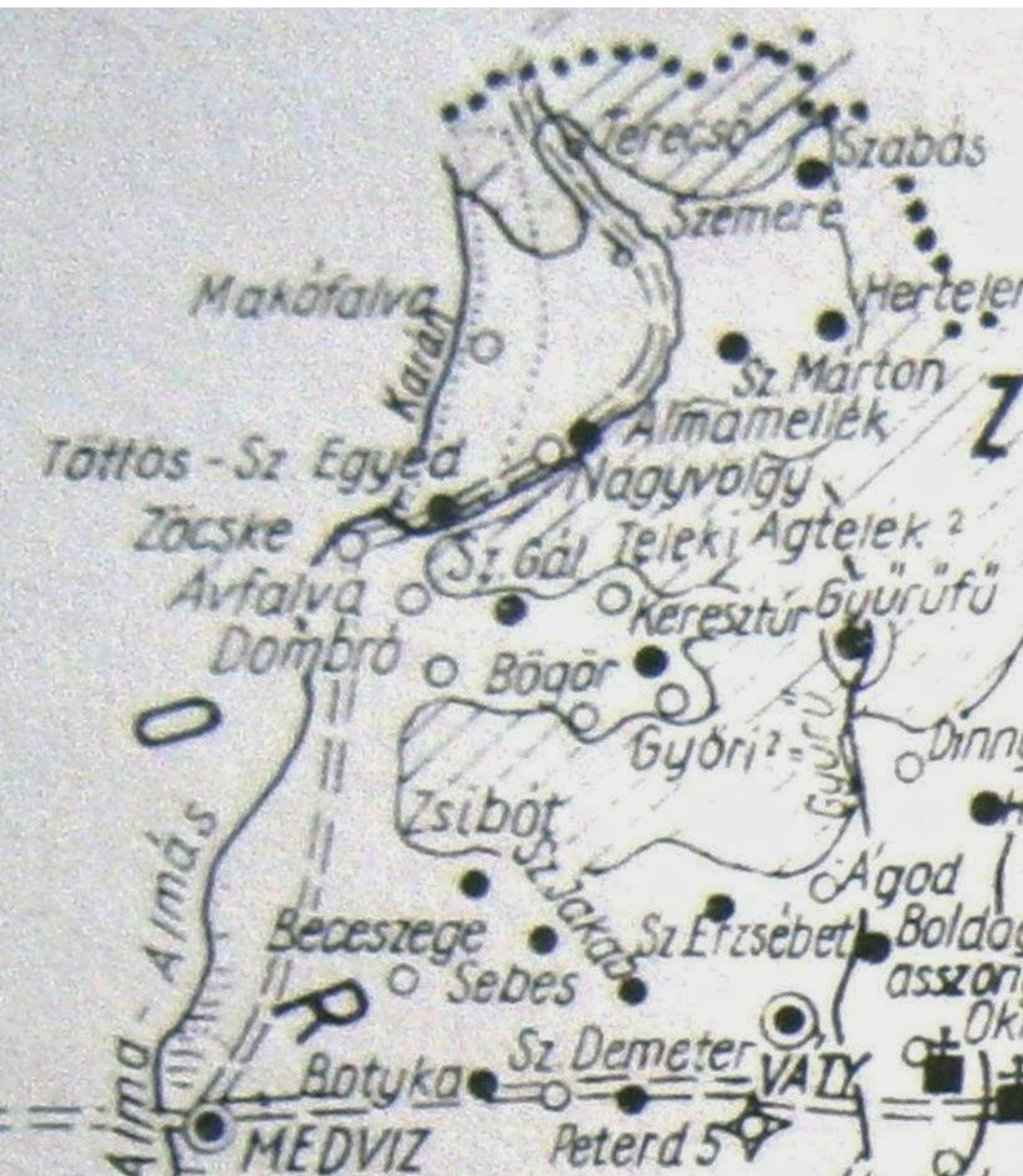
Nagyváty éghajlati, időjárási szempontból is határterületre esik. Az egyik a Szentlőrinc–Szigetvár–Barcs vonalától délre eső rész. Mérsékelttel nedves körzet enyhe téllal. Meleg terület, ahol még a szárazföldi hatások erősen érvényesülnek. Magyarországon talán éppen ezen éghajlati körzetben érvényesül leginkább a szárazföldi, óceáni és mediterrán hatások keveredése. Ez utóbbi hatás a szubmediterrán jelleg érvényesülésében nyilvánul meg, amely abból adódik, hogy a Földközi-tengeri légtömegek elsődleges érkezési területe. Ez megmutatkozik az erőteljesen kifejlődő őszi csapadékmaximumban, amely esetenként meghaladja a nyár eleit, valamint a tél enyheségében. A sugárzási és csapadék adottságok együttesen kiváló feltételeket biztosítanak a hőigényes növények termesztésére. A másik – benne a Zselic déli nyúlványaival – a mérsékelttel nedves körzet enyhe télű dombsági terület. Mérsékelttel meleg vidék, ahol az óceáni hatások vannak túlsúlyban. A körzet éghajlati viszonyai a mezőgazdasági művelésnek kedvező feltételeket biztosítanak.

Nagyváty környéke már a római korban lakott hely volt. A rómaiak i.e. 12–9. század között vették birtokukba a Szávától északra fekvő területet, így ettől az időponttól számítjuk a római uralom kezdetét a Drávától északra elterülő Baranya megyében is. Pannóniában a rómaiak jól szervezett közigazgatást hoztak létre. Az úthálózat kialakítása hadi és kereskedelmi szempontból is fontos volt számukra. A mai Baranya megyét két transzkontinentális hadiút szelte át, melyeket kisebb jelentőségű, de az itteni élet szempontjából fontos útvonalak kötötték össze. Római út futott Sopianae-ből kiindulva Bicsérd, Szentlőrinc és Szigetváron keresztül. Az úttal párhuzamosan futó domboldalakon a veteránok, a kiszolgált katonák kaptak kisebb birtokokat, amelyeken szőlőművelést folytattak. A rómaiak jelenlétét a környéken Nagypeterd területén a temető mellett előkerült cserépdarabok, valamint a Csatahelynél felszínre került római kövesút nyomvonala igazolják.

Nagyváty első írásos említése 1183-ból származik, amikor egy határjárás alkalmával említik a vátyi erdőt. Az esperesség azonban már 1009-es pécsi püspökségalapítás óta fennállhatott, az ispánság, mint hadszervezeti

egység, pedig még korábbra tehető. Elnevezése bizonytalan eredetű, nem teljesen megnyugtató feltevés szerint a „birtok, tulajdon, vagyon” főnévvel van kapcsolatban. A régtől fogva használatos Nagy- előtag a falu jelentős kiterjedésére utalhatott. A történelem folyamán az alábbi névváltozatai alakultak ki: 1183-1320: Vagiensem; 1326: Nogwagh, Nozwagh, Nowag; 1363-1542: Nagwagh, Wath, Nagwath, Wagh; 1551: Nagy Wachy; 1736-1747: Nagyvagu, Nagvag, Nagy Vad; 1754: Nagy Váth; 1772: Nagy Váthy; 1828: Nagy Váty.

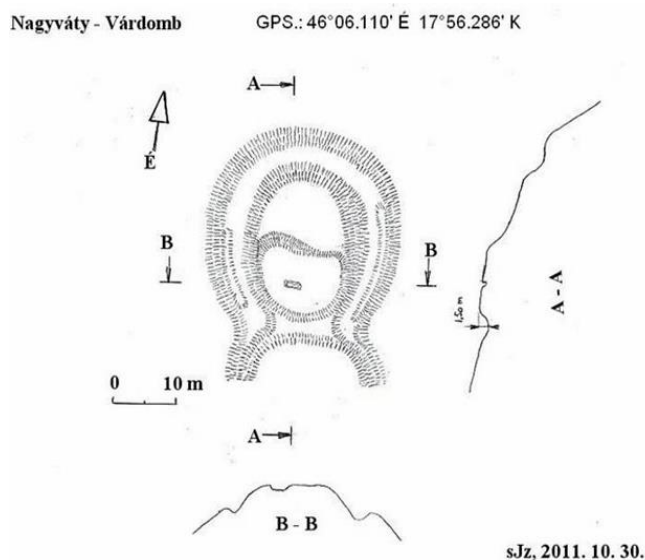
A település kialakulása valószínűleg az államalapítás előtti időkre nyúlik vissza. Az István előtti fejedelmek, Szár László vagy fia, Koppány nemzetségi területének és a Somogyból Pécs felé vezető út ellenőrzésére székelyeket telepített az Almás-pataktól keletre elterülő szállásterületre, amelynek központja a nagyvátyi földvár volt. A pécsi püspökség alapításával egyidejűleg, 1009-ben megalakulnak az esperességek. A Vátyi Várispánság területén alakul meg a Vátyi Főesperesség, mely területét tekintve megegyezett a későbbi pécsi esperesség területével, mely ennek jogutódja lett 1308 után. Az esperesség területe jóval túllépte a várispánság területét, magába foglalva az Ormán vidék falvait a Drávaig, néhol az Almát is túllépte, keleten pedig Pécs környékéig terjedt. Feltehetően ennek a területnek a lakói a fekete magyarok, akik egyesek szerint lehettek a kabarok, de bizonyosan székelyek voltak.

A várispánság a korai Baranya vármegye területén belül önálló közigazgatási egységgel bíró terület volt, melynek középpontjában az ispánság földvéra állott, élén a székelyek ispánjával, az esperes székhelyével és főegyházával. A vár szolgálatában állottak a székely várjobbágyok, akiket lövőknek, vagyis íjászoknak is neveztek, és szabad vitézek voltak. Az ispánság elsődleges feladata a Dráva folyó határfelügyelete volt, illetve 100 vitézzel tartoztak a király minden háborújában hadakozni. A várjobbágyokat nagyszámú szolganép, úgynevezett várnépek látták el a szükséges terményekkel. A katonák mellett dolgozó szolga családok a vár környékén telepedtek meg, művelték a várhoz tartozó földeket és legeltették állataikat.

A széles árokkal és külső sánccal határolt, külső és belső várra tagolódott földvár a Kis Várhegy, vagy Fekete hegy tetején állt, és az ispánt és családját szolgáló népének inkább őrhelye volt, mintsem védekezésre szolgáló végvár. A külső várban balról az istállók voltak, jobbról a vitézek, a szolganép fehérfa kunyhóival, kovácműhellyel, mely előtt a nyílvevő hasítók nyitott, nádtető s műhelye állott. Az út egyenesen a hegyvégen álló palánkkal övezett belsővárhoz vezetett. A merészen előreugró hegyormon állt a vár. A széles árkot karvastagságú, kihagyezett karók tették félelmetessé. A sáncokat magas tölgyfa palánk szegélyezte a déli oldalon, ott, ahol a leggyengébb volt az erőd. A déli nagy árkot átívelő fapallós híd a sánctetőn nyíló gerendákból ácsolt őrtorony kapujába torkolt. Az udvar nem volt nagy, balról az istállók voltak, jobbról a vitézek és a szolganép helye a kovácműhellyel. Előtte a nyílvevőhasítók nyitott, nádtető s épületével. A háromszintes torony tetején teraszos körjárárt húzódt, ahonnan látni lehetett a hatalmas erdősegeket, később széles pusztákat, az Okor és az Alma ezüstös fonalát, amint a Dráva távolba vesző párájába olvadtak.

forrás: <http://www.irodalmiradio.hu/femis/utazas/rovidut/nagyvaty.html>

A székely ispánság megszűnését a történészek a tatárjárásnak tulajdonítják. A fegyveres harcokban és a helyi dúlásban megfogyatkozott székelyek 1242 után már nem tudtak kiállítani 100 fegyverest. Egy keltezetlen 1245 körül, IV. Béla király által kiadott oklevélből tudjuk, hogy korábbi birtokadományozásokat követően függésbe került székelyek felszabadítottak ispánjuk elnyomása alól. A királyi rendeletnek megfelelően korábban 100 fegyveressel tartoztak a király minden hadjáratában részt venni. Mivel a „szabadságban élt székelyek, minden háborúban hősiességgel harcoltak, ezért abban a kiváltságban részesültek, hogy nem meghatározott számban, hanem egyenként tartoznak harcolni”. Ezzel a királyi szervisek jogait kapták meg, közvetlenül a királyt tartoztak csak szolgálni. A tatárjárást követően a várispánság megszűnt, lakói 1277-től beolvadtak a megye nemességébe, mint egytelkes nemesek. 1307-től a vátýi eszprességről már nem esik szó, ennek örökebe a pécsi esperesség lépett, ugyanis a tatárjárást követően a vátýi esperes a felépülő falakkal biztonságosabbá váló Pécsre költözött. A tatárok visszavonulása után megváltozott a település súlypontja. 1326-tól Vátý mellett megjelenik a Nagyvátý helységmegjelölés, a község mai helyére ekkor költözhettek először néhányan, bár valószínű, hogy a kijavított épületeket is újra használatba vették. A templom a XVI. századig a régi helyén maradt.

A falu Árpádkori elhelyezkedésére csak következtetni lehet: „A helység nem a mostani helyén (feküdt régebben), hanem a mostani (1865) országút mellett, és nem Nagy-Vátnak, hanem Nagy Városnak neveztetett, minthogy még most is az uradalmi tisztség által így neveztetik. Elfoglalván Szulimán Szigetvárt Zrínyi Miklós idejében, a török vezér az ecclesiának egy nagy harangját Szigetvárra vitette, mely harangon ez írás volt: Petes Péter, mely azt mutatja, hogy ezt a harangot azon nagyvátyi lakos csináltatta, mert most is van még itt Petes nevű háznép. Ez a harang most is Szigetben található a Catholikusok tornyában, de az említett név be van öntve” Dr. Zsolt Zsigmond és Reuter Camillo helységnévgyűjtésében ez áll: „Nagyvár: honfoglaláskori sáncvár a Táborhely dűlőben. Gazdag, nagy város volt, hogy 365 eke állt ki a város földjére szántani, s a 366. aranyeke volt, ott állt a városházán. A nagyváriak 48 órán át harccal feltartották a törököt. Ez azután bosszúból elpusztította a várost, s köveit a népnek kézzől-kézre kellett adnia a Sziget várához. Nagyváty mai helye akkor még sűrű, rinyás 'nadas' erdőség volt, ahol szöglábas tyúkólakat fontak s abban bújtak el a menekülők”.

A terület régészeti hitelesítése Vargha Károlynak köszönhető: „Vargha Károly, pécsi pedagógiai főiskolai tanár értesítése alapján 1955. márciusában Lakatos Pál végzett terepszemlét a falutól délre fekvő lelőhelyen, ahonnan földet termeltek ki a vasútállomás építkezéseire. A lelőhely a falutól délre, a faluba vezető országúttól nyugatra levő lapos dombon fekszik. Kb. 1,5 m mélységben „különböző fekvésirányú csontvázakat” találtak. A sírokból származó leleteket Lakatos Pál megszerezte a múzeumnak. Leletek: töredékes br. S végű karika, 3 db ametiszt gyöngy”. Helyi adatközlők elmondásából tudjuk, hogy a 6-os út építésekor ismét innen termeltek ki földet 1968-69-ben. Ekkor csontvázak kerültek elő, közöttük két koponya, egyik csontjába ékelődött nyílhegy, másikon széles vágásnyom volt látható. A gép megakadt a templom alapfalaiban, mely az elmondás alapján széles terméskő alapzaton álló téglafalú épületmaradvány volt. A leletek alapján a X-XI. századira datált köznépi temető a vátyi ispánsági várhoz tartozott, az épületrom a néhai esperesség központi temploma volt, az ispánsági vár magja.

A falu a hódoltság alatt folyamatosan lakott hely maradt. 1551-ben lakói nem jelentek meg az összeíráson. 1553-ban a Szigetvárhoz tartozó falvak nevei közt sorolják fel. Ekkor a helyi nemesek birtokaként, illetve, mint a pécsi káptalan részbirtoka szerepel, nyilván a helyi plébános portájáról lehetett szó. 1557-ben Baranya vármegye összeírásában kétszer is szerepel: Bornemissza Farkas birtokaként és nemesek elnéptelenedett birtokaként. Mivel azonban később is találni itt élőket, ezért feltételezhető, hogy a sorozatos török hadjáratok miatt, a nagy hadiút mellett települt régi település elhagyásáról lehet szó, ekkorra tehetjük a település súlypontjának végleges áthelyeződését a mai község helyére. 1566-ban, Szigetvár elestével, török fennhatóság alá kerül a környék, akik nem menekültek, vagy költöztek el, azok a török adófizetőivé váltak. A török számbavétel idején, 1554-ben 20, 1571-ben 26 magyar adózó családfő nevét jegyezték fel.

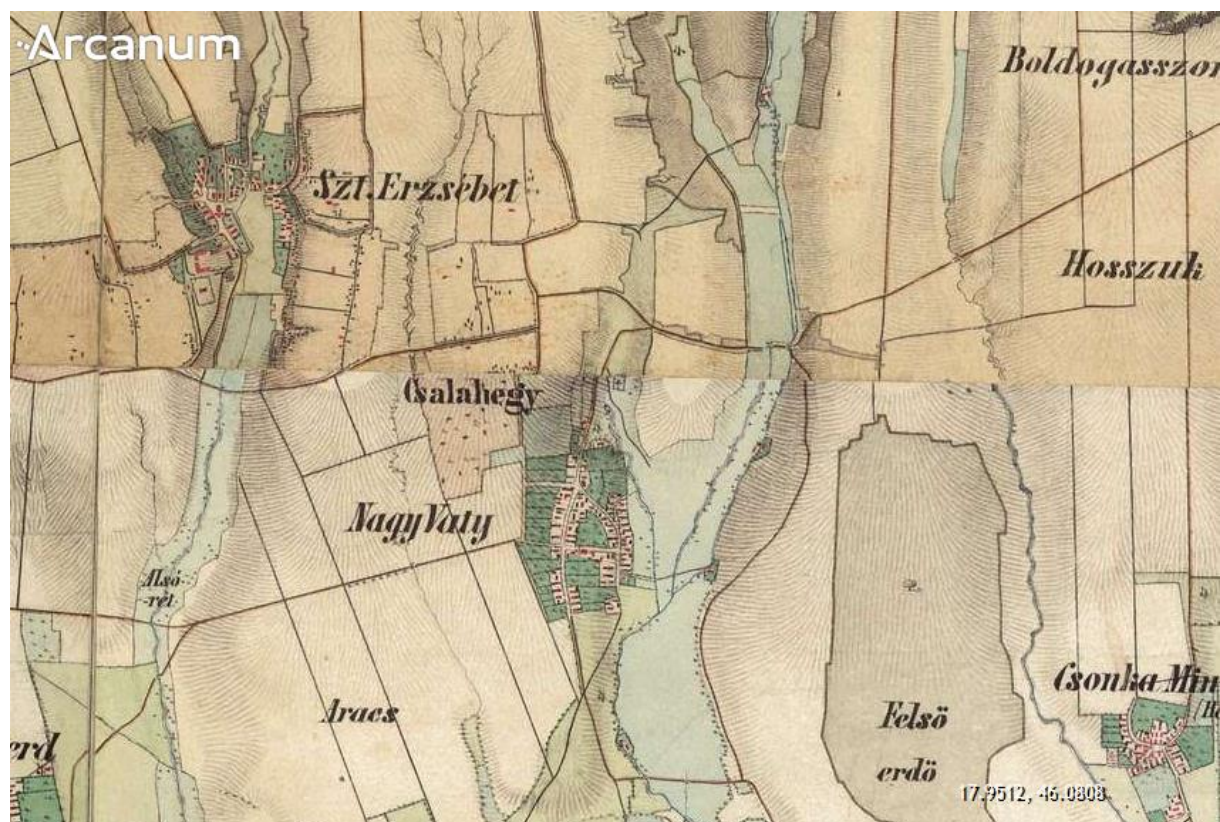
Nagyvátý 1689-ben szabadult fel a török iga alól, akkor amikor Sziget várából végleg kivonultak a török csapatok. A hódoltság másfél évszázada során a falu egykori nemesi lakói jobbágysorba süllyedtek. 1696-ban csupán 8 családfő, 1720-ban 12 jobbágy és 4 házas zsellér adózott a faluban. A szentlőrinci uradalom a Preiner családtól az Eszterházy családra szállt át. Az úrbéri összeírásban Esterházy Miklós herceg itteni birtokán 72 örökös magyar jobbágy és 7 ugyancsak magyar házas zsellér robotolt és adózott.

1799-ből származó leírás szerint, "Nagy Váti. Magyar falu Baranya Vármegyében, földes Ura Hg. Eszterházy Uraság, lakosai reformátusok, fekszik Sz. Erzsébetnek szomszédságában, határja középszerű, erdeje és szőleje van, piatza Szigeten és Pétsen."

Az 1851-ből való leírás így említi: "Nagy-Váty, magyar falu Baranya vármegyében szép síkságon, utolsó posta Szent-Lőrincz. Határa 2699 hold... Földje első osztálybeli, s általában a szorgalmas lakosok semmiben nem szűkölködnek. Van gabona, széna, bor és fa elegendő mennyiségben; a szarvasmarha- és sertéstenyésztés is jó karban. Lakja 400 református, kik közt 55 telkes gazda, 7 zsellér, 10 lakó, 5 mesterember. Ref. anyatemlom. Birja h. Eszterházy."

A 19. század végétől egy-egy német anyanyelvű is élt itt. A Pécs-Barcs-Nagykanizsa vasútvonal átadására 1868-ban került sor, ezzel a település vasúti megállót kapott Szentdénes községgel közösen. 1918. november 14-én a Szerb-Horváth-Szlovén Királyság csapatai megszállták a megye déli és középső részét, így Nagyvátý is megszállás alá került 1921 augusztusáig. 1930-ban 509 magyar és 2 egyéb anyanyelvű, 1970-ben a Nagyvátýi-tanyákkal együtt 496 magyar és 31 német lakta. 2017-ben állandó lakosainak száma 337 fő.

(Forrás: <http://www.nagyvaty.hu/>)

3_ÖRÖKSÉGÜNK

.....
A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

3.1 Taj – es természeti oltalom alatt álló értékek és területek

A Természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) hatálya alá tartozó értékek és területek. Ezek Nagyváty közigazgatási területen a következők:

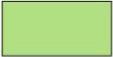
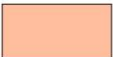
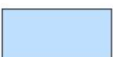
- _nemzeti ökológiai hálózat övezete,
- _a tájképvédelmi övezet,
- _érzékeny természeti terület,
- _ex lege védett földvár
- _helyi jelentőségű természetvédelmi terület.

A falutól kb. 1 km-re északra található egy mezei szilfa, amely feltehetően fajtájának legnagyobb, egészséges példány a megyében. Kerülete: 432 cm, becsült kora: 250 év.

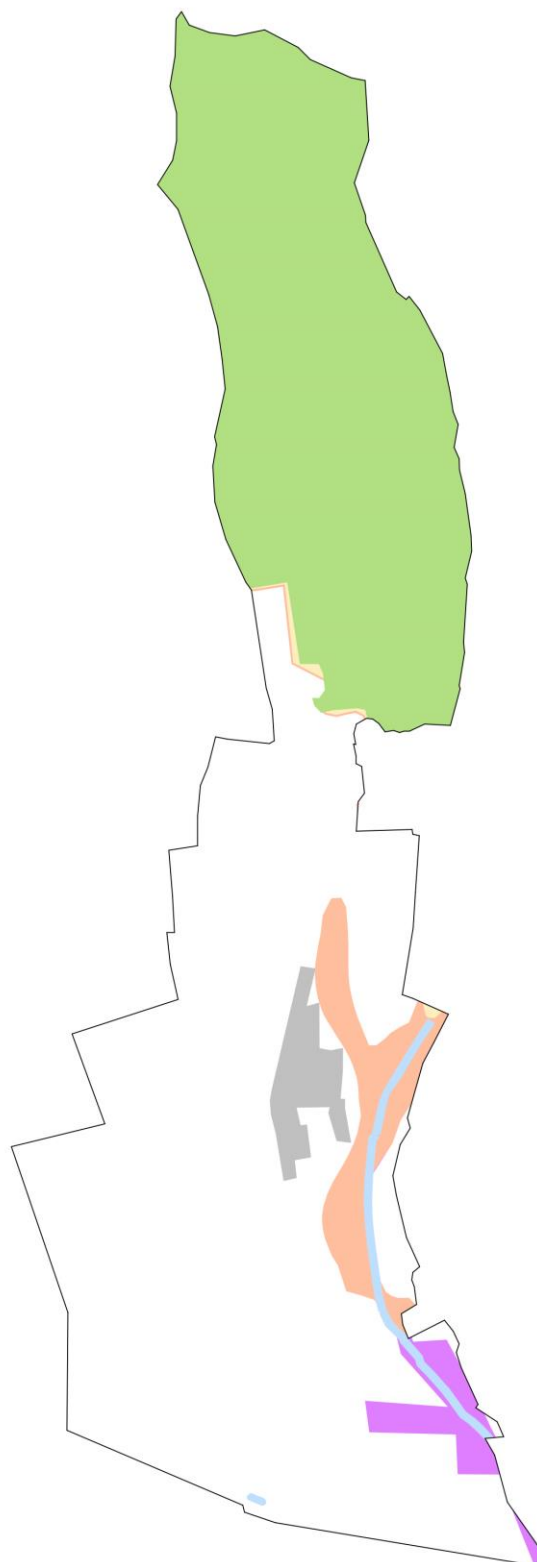
forrás:http://www.mecsekerdo.hu/_user/browser/File/termeszeti_ertekeink/Zselic/Faallomanyok_es_fak/nagyvati_mezei_szil.png

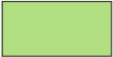
JELMAGYARÁZAT

	VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZET
	VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET VÉDŐÖVEZET
	TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE
	ÖKOLÓGIAI (ZÖLD) FOLYOSÓ ÖVEZETE
	VÍZFELÜLET, VÍZFOLYÁS
	TELEPÜLÉSI TERÜLET
	TELEPÜLÉS HATÁR

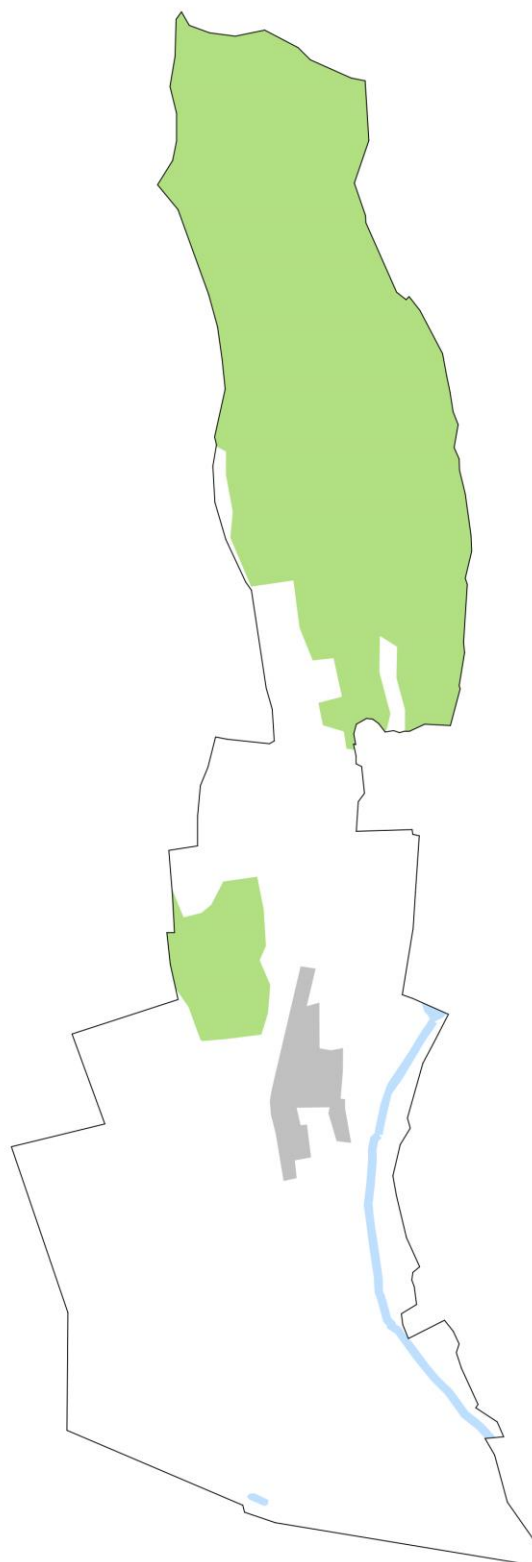
NAGYVÁTY Védett természeti terület

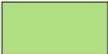
JELMAGYARÁZAT

- TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE
- VÍZFELÜLET, VÍZFOLYÁS
- TELEPÜLÉSI TERÜLET
- TELEPÜLÉS HATÁR

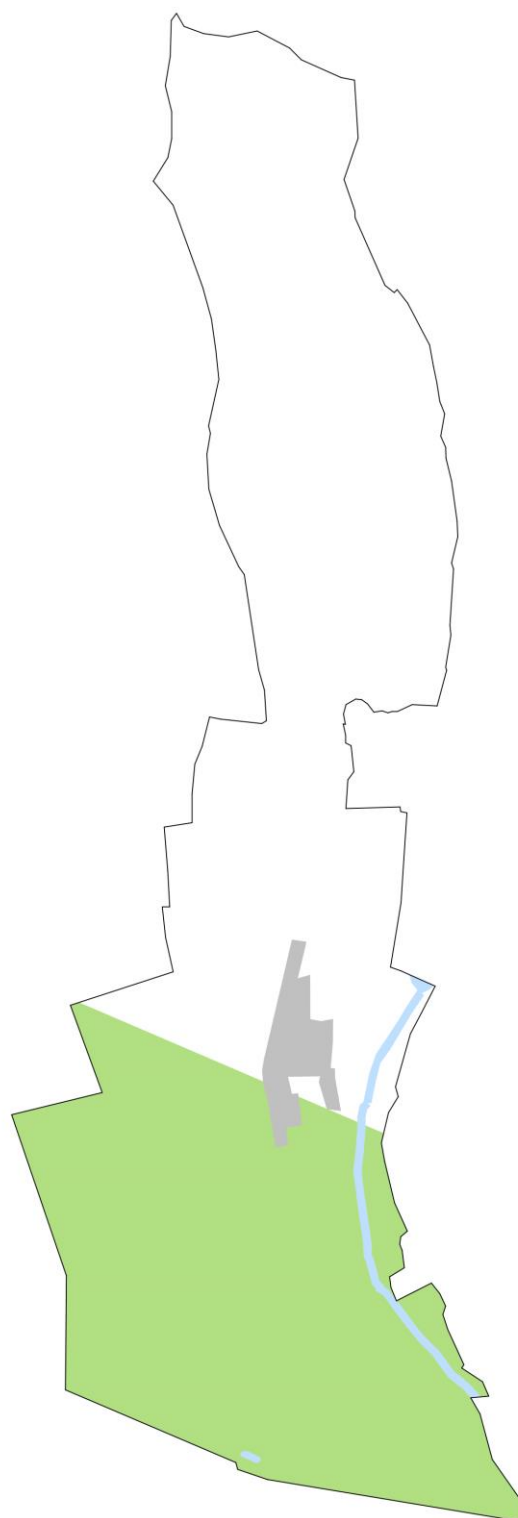
NAGYVÁTY Tájképvédelmi terület övezet

JELMAGYARÁZAT

- KIEMELTEN FONTOS ÉRZÉKENY TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE
- VÍZFELÜLET, VÍZFOLYÁS
- TELEPÜLÉSI TERÜLET
- TELEPÜLÉS HATÁR

NAGYVÁTY Kiemelten fontos érzékeny természeti terület

3.2 Régészeti lelőhelyek:

megye	település neve	helyrajzszám	védettség jogi jellege	azonosító	védett örökségi érték neve
Baranya	Nagyvát	0106/2	régészeti lelőhely	24958	Kis-puszt
Baranya	Nagyvát	0106/6	régészeti lelőhely	24958	Kis-puszt
Baranya	Nagyvát	„0110”	régészeti lelőhely	24958	Kis-puszt
Baranya	Nagyvát	0111/12	régészeti lelőhely	24958	Kis-puszt
Baranya	Nagyvát	„0112”	régészeti lelőhely	24958	Kis-puszt
Baranya	Nagyvát	„025”	régészeti lelőhely	24674	Várhegy
Baranya	Nagyvát	„088”	régészeti lelőhely	24958	Kis-puszt

3.3 Művi értékek

A terv készítése során elvégzett építészeti értékvizsgálat alapján helyi védelemben (HV) részesült épületek listáját az alábbi táblázat tartalmazza. A helyi védelem kiterjed az épületek, építmények teljes tömegére, szerkezetére, anyagjaira, díszítésére, színezésére és közvetlen környezetére, (telkére, hozzá tartozó területére), és kiterjedhet kerítésére, kapuzatára, a csatlakozó terület kialakítására, burkolatára.

sorszám	utca	házzszám	helyrajzi szám	funkció	védettség foka
Helyi védettség					
1.	Kossuth Lajos u.	55	53	Gazdasági épület	HV
2.	Kossuth Lajos u.	53	54	Lakóépület	HV
3.	Kossuth Lajos u.	51	55	Lakóépület	HV
4.	Kossuth Lajos u.	74	142	Lakóépület és gazdasági épület	HV
5.	Kossuth Lajos u.	48	128	Lakóépület	HV
6.	Kossuth Lajos u.	29	85	Lakóépület	HV
7.	Petőfi Sándor u.	35	45/2	Lakóépület és gazdasági épület	HV
8.	Petőfi Sándor u.	18	70	Lakóépület és gazdasági épület	HV
9.	Petőfi Sándor u.	21	35	Lakóépület	HV
10.	Petőfi Sándor u.	10	82	Lakóépület	HV
11.	Petőfi Sándor u.	5	25/1	Lakóépület	HV
12.	Rákóczi Ferenc u.	4	67	Református templom	HV
13.	Rákóczi Ferenc u.	4	68	Parókia	HV
14.	Szőlőhegy		304	Présház	HV
15.	Szőlőhegy		225	Présház	HV
16.	Szőlőhegy		236	Présház	HV
17.	Szőlőhegy		253	Présház	HV
18.	Szőlőhegy		447	Présház	HV
19.	Szőlőhegy		455	Présház	HV
20.	Szőlőhegy		406	Présház	HV

Rákóczi Ferenc utca 4, református templom helyi védeettséggel rendelkezik. A templom a település legmagasabb pontja, így uralja a település látképt.

A templom illetve az előtte elhelyeződő szobor esetében is érdemes megjegyezni a településre jellemző kovácsoltvas kerítések fontosságát, melyek díszítettségükkel rendkívül fontos értékei Nagyvátynak.

Kossuth Lajos utca 55, helyi védettséggel rendelkező gazdasági épület. Az épület hűen tükrözi a település múltjában gazdagon díszített gazdasági épületek rangját

Kossuth Lajos utca 53, helyi védettséggel rendelkező lakóépülete a megszokott, utcára merőleges tetőgerinc helyett azzal párhuzamos épülettömeget rejt, mely négy ablakkal fordul az utca irányába. Az épület megjelenésével kapcsolatban azonban szükséges megjegyezni hogy a használt színvilág nem a helyi értékekre jellemző példákat követi

Kossuth Lajos utca 51, helyi védettséggel rendelkező lakóépület.

Kossuth Lajos utca 29, helyi védettséggel rendelkező lakóépülete rendkívül díszes homlokzattal rendelkezik. A hozzá társított anyagok és színek pedig összességében harmonikus egységet képeznek.

Szőlőhegy 304. hrsz, védettséggel rendelkező prэшáz épület. Az épület nyers anyaghasználata és természetközeli színvilága szép példája a kialakult prэшázépítészetnek.

Szőlőhegyi 225. hrsz védett épület harmonikus szín- és anyaghasználattal

*Kossuth Lajos utca 74
helyi védeettséggel
rendelkező lakó és
gazdasági épülete*

*Petőfi Sándor utca 5 helyi
védeettséggel rendelkező
lakóépülete*

*Petőfi Sándor utca 10
helyi védeettséggel
rendelkező lakóépülete*

*Petőfi Sándor utca 18
helyi védeettséggel
rendelkező lakóépülete
és gazdasági épülete*

*Petőfi Sándor utca 21
helyi védeettséggel
rendelkező lakóépülete*

*Petőfi Sándor utca 35
helyi védeettséggel
rendelkező lakóépülete
és gazdasági épülete*

*Rákóczi Ferenc utca 4
helyi védeettséggel
rendelkező parókia
épülete*

*Szőlőhegy 236 hrsz
helyi védeettséggel
rendelkező présház
épülete*

*Szőlőhely hrsz 253 helyi
védeettséggel rendelkező
présház épülete*

*Szőlőhegy hrsz 447 helyi
védeettséggel rendelkező
présház épülete*

*Szőlőhegy 455 hrsz helyi
védeettséggel rendelkező
présház épülete*

*Szőlőhegy 406 hrsz helyi
védeettséggel rendelkező
présház épülete*

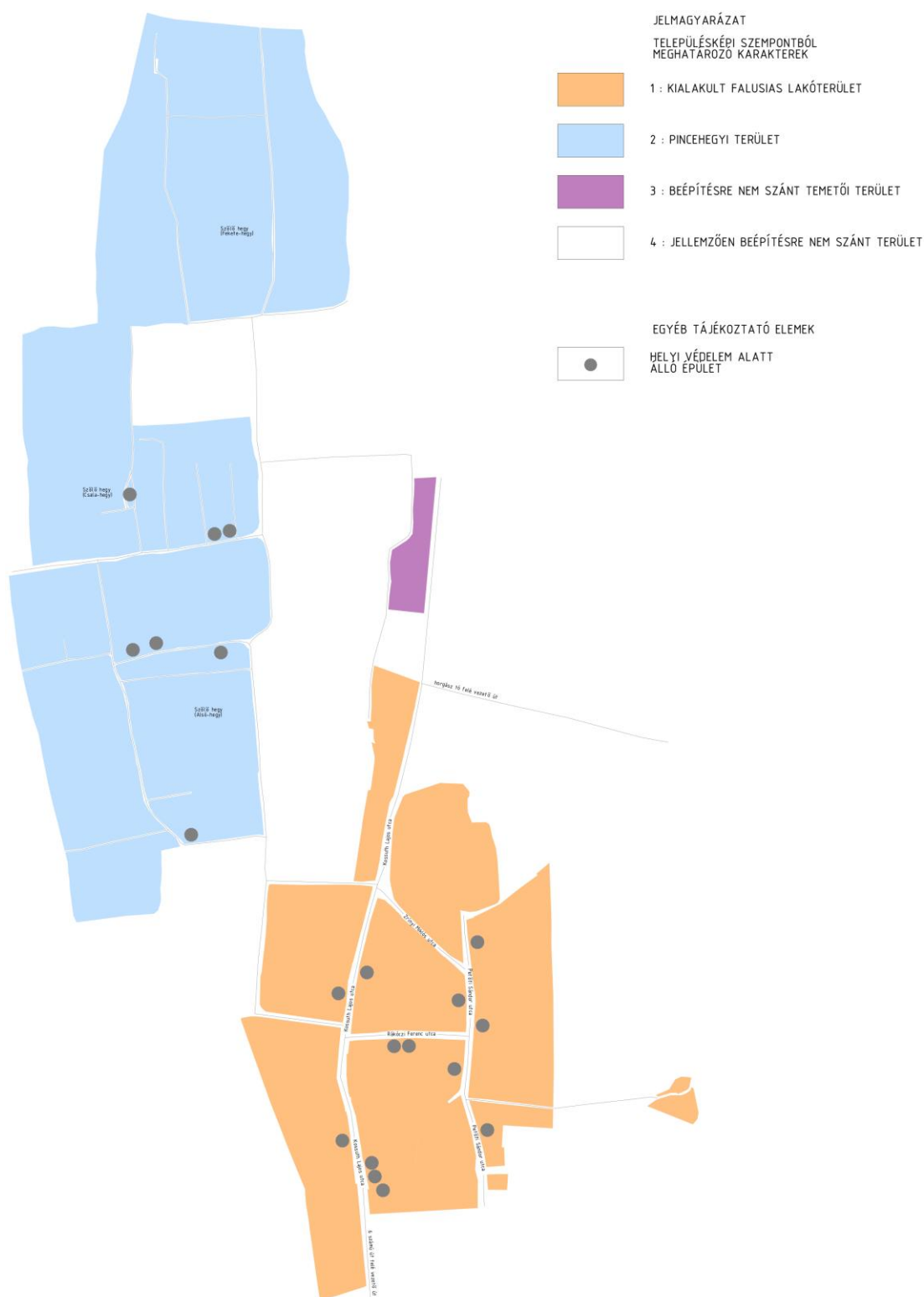

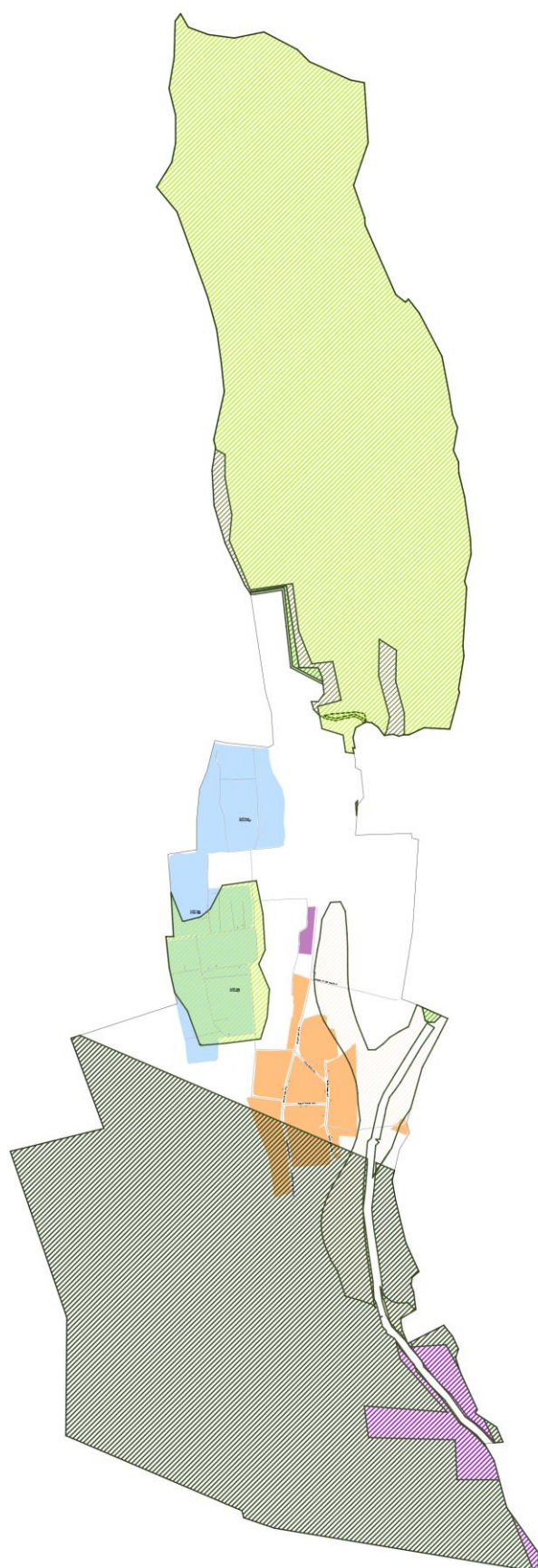
4_TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

.....

Elterő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

JELMAGYARÁZAT

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL
MEGHATÁROZÓ KARAKTEREK

- 1 : KIALAKULT FALUSIAS LAKÓTERÜLET
- 2 : PINCEHEGYI TERÜLET
- 3 : BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TEMETŐI TERÜLET
- 4 : JELLEMZŐEN BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

EGYÉB TÁJÉKOZTATÓ ELEMOK

- HELYI VÉDELEM ALATT
ÁLLÓ ÉPÜLET
- VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZET
- VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET VÉDŐÖVEZET
- TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE
- TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE
- KIEMELTEN FONTOS ÉRZÉKENY
TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE
- ÖKOLÓGIAI (ZÖLD) FOLYOSÓ ÖVEZETE
- TELEPÜLÉSKÖZPONTI ÖSSZEKÖTŐ ÚT

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

.....

1 : KIALAKULT FALUSIAS LAKÓTERÜLET

A település kialakult falusias lakóterületeiről általánosságban elmondhatjuk, hogy oldalhatáron álló beépítésűek, oromfallal az utca felé fordulva vagy azzal párhuzamos épületek falusias külőtt mutatva. Az épületek hosszú keskeny tömegükkel, többször az utcára beforduló elülső szárnyal rendelkeznek. Jellemzően 35–45 fok közti hajlásszöveget alkalmaznak. A telkekre jellemző, hogy hosszan benyúlnak az utcafrontról, ezzel keskeny parcellákat alkotva. Az épületekre jellemző, hogy az elülső lakórész rendelkezik kapcsolattal az utcával, míg a hátsó udvaron a melléképület található. Az épületek földszintesek.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

.....

2 : PINCEHEGYI TERÜLET

A település szőlőhegyén az épületállomány eltér a kialakult falusias lakóterülettől. Ebben az esetben nem is beszélhetünk lakóterületről, helyette a szorosan a mezőgazdasági művelés, azon belül a szőlővel foglalkozó ágazat kiszolgálására szolgáló préházak karakteres megjelenése a mérvadó. Általánosságban elmondhatjuk, hogy az épületek szabadon álló beépítésűek, utcához való viszonyát jelen helyzetben nem tudjuk és nem is kell vizsgálni. Az épületek hosszú keskeny tömeggel rendelkeznek. Jellemzően 35-40 fok közti tető hajlásszöveget alkalmaznak. A telkekre jellemző, hogy nincsenek közel azonos formai megjelenésű területek. Az épületekre jellemző, hogy kevés általában 1-2 helyiséggel rendelkeznek. Az épületek földszintesek.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

.....

3 : BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TEMETŐI TERÜLET

A beépítésre nem szánt temetői terület közé tartozik a település északi végében elhelyezkedő temetői terület.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET:

.....

4 : JELLEMZŐEN BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A beépítésre nem szánt területek közé tartoznak településünkön az utak nyomvonalai, patakok medrei és a külterülethez tartozó területrészek.

5_AJÁNLÁSOK

.....

1 : KIALAKULT FALUSIAS LAKÓTERÜLET

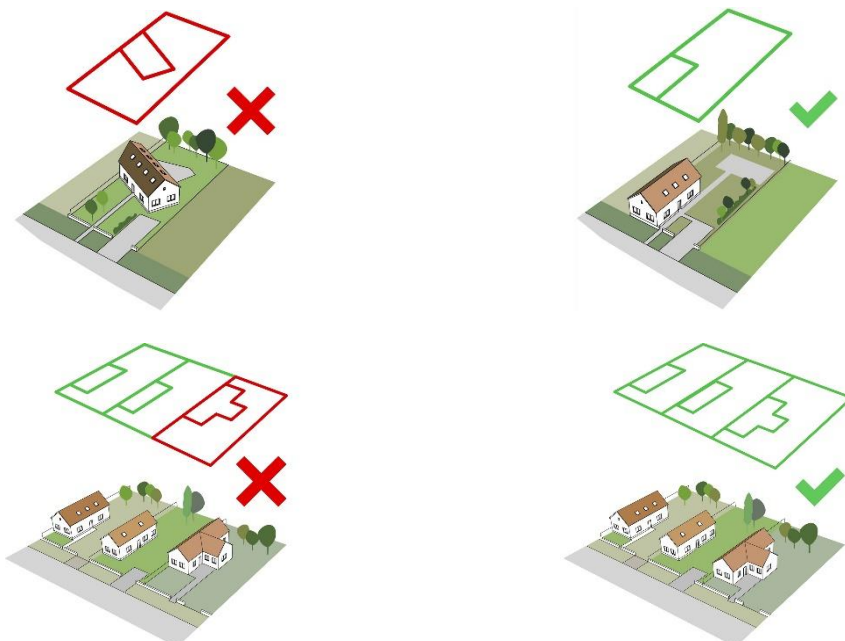
TELEPÍTÉS

A településen általánosságban a kialakult falusias lakóterületen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

Az ajánlás nem csak az épület telekhatárra történő helyezését javasolja, hanem támogatja „csurgó távolság” kialakítását

A telepítéseknél ezen túl lehetőség nyílik a főépület hajított, illetve utcával párhuzamos zárt sorú beépítések kialakítására is, amennyiben a közvetlen környezetben ez már kialakult.

Az indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

MAGASSÁG

Nagyváty kialakult falusias településrészén a családi házak magassága közel azonos, jellemzően földszintesek. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a település utcaképébe.

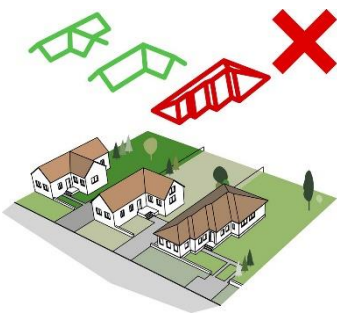
TETŐHAJLÁSSZÖG

Nagyváty kialakult falusias lakóterületein a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a meglévő környezethez.

TETŐFORMA

A kialakult falusias településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőforma., vagy annak egyszerűbb, kisebb bővületei. Előfordul a településen, hogy az utcafronti épületszárny befordul az utcafrontra. Ez esetben az új épületeknél is ezt a mintát kell követni.

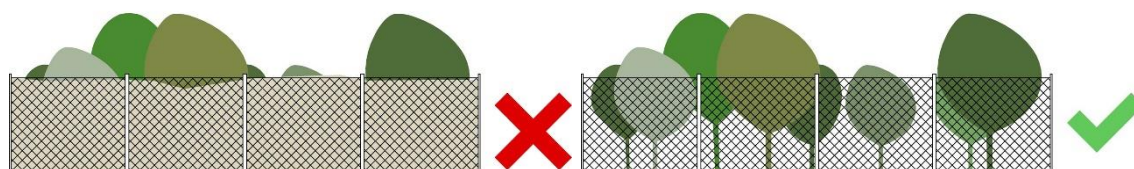
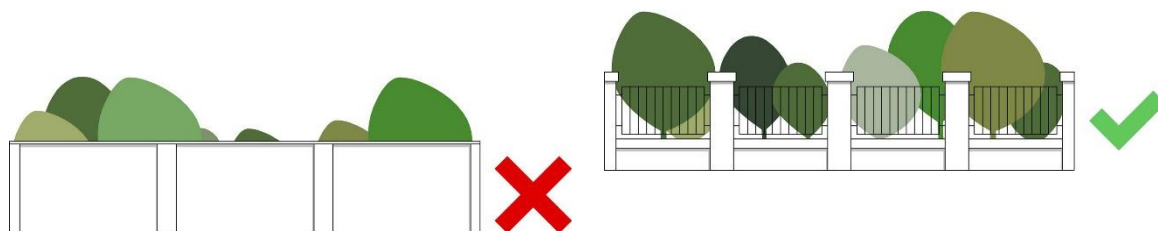
ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Nagyváty település színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. Nagyvátyon a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉS

Nagyváty lakóterületein a maximálisan 1,50-1,80m magas, áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendőek, azonban ha ehhez ragaszkodunk, akkor azt kisebb magassággal alakítsuk ki (max. 1,50m magasság, lásd a képeken hátrébb)

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek külső megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért minőségi módon kell, hogy tegyünk. A településen található nyílászárók egyediséget mutatnak, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is. A településen jól megfigyelhető: egy szárnyú, jellegzetesen két vagy osztás nélküli ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. A településen hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építéskor érdemes körül járni a környéket, és inspirálódni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

A felújítások során a nyílászárók cseréjénél fontos hogy megőrizzük a régi szerkezetek szépségeit és növeljük a műszaki tartalom minőségét.

Az épületek nyílászáró kiosztását őrizzük meg (méret, elhelyezkedés). Anyag és színválasztásnál törekedjünk harmonikus, illeszkedő összkép kialakítására.

Javasolt az épület nyílásainak megjelenését (és itt az árnyékolóval összhangban) úgy megválasztani, hogy az más szerkezettel azonos megjelenésű legyen. Jelen képen az utcai ablak és a kerítés teljesen azonos szín és anyaghasználatú.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeink külső megjelenése, burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön és természetesen máshol is. Ezentúl is lehetőséget kell hagyni, hogy formálják a saját képükre lakóhelyüket az itt lakók, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat az egységes képet mutató, tiszta településképből. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

A kevés anyagot használó homlokzatok estén is lehetőség van impozáns épületegyüttes kialakítására. A képen látható épület háromszínű homlokzatkialakítása, és homlokzati díszei szépen öltöztetik fel a házat.

Az anyag- és színhasználatában változatosabb épületek eset javasolt az anyagok és színek összehangolása, és az utcaképbe illeszkedő megjelenés alkalmazása. Túl erős színek használata nem támogatandó.

A homlokzat struktúrájába illeszkedő részletek alkalmazásával létre tudunk hozni megnyerő homlokzatokat. Figyeljünk rá, hogy ne legyen a létrejövő felület túldíszített, giccsbe hajló.

A téglá, mint természetes építőanyag változatos használata támogatott. Ne féljünk látszó szerkezetként használni, vagy változatosan rakni és mint díszítőszáv használni.

A téglá, mint burkolat nem jellemző a településképbén, melléképületeknél találjuk meg. Azonban új épületek esetében lehetőség nyílik a téglá, mint homlokzati anyag használatára.

A cserépfedés alkalmazása a kialakult falusias településrészekben, ha az natúr vagy a település képével harmonizáló színű minden esetben egy elfogadott megoldás lehet.

RÉSZLETEK

A régi házak részleteit öröm megfigyeln! És az új házak építése előtt tanulságos is. Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyik aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. Ezek a részek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már mást szeretne (mégis túl élénk a szín) vagy az elérhető technika lehetővé teszi (LED-es lámpák, motoros kapu, rejtett árnyékoló).

A homlokzaton megjelenő részletek esetében fontos, hogy a meglévő és az újonnan kialakítandó elemek esetében is törekedni kell a minőségre, amely nagyban hozzájárul a homlokzat és az egész épület minőségi megjelenéséhez.

A vakolatban kialakított részleteket tudjuk kombinálni festéssel létrehozott elemekkel. Itt fontos figyelni az alapszín és részlet színének összhangjára. Jelen esetben a vakolt felületek szép kombinációt nyújtanak a téglá részletekkel.

Részleteket lehetőségünk van kialakítani bádogos szerkezetekből is. Ebben az esetben sokban hozzá tud járulni az épület megjelenéséhez a visszafogott bádogos elem. Amely jelen helyzetben szépen kiegészíti a részletgazdag homlokzati szerkezetet.

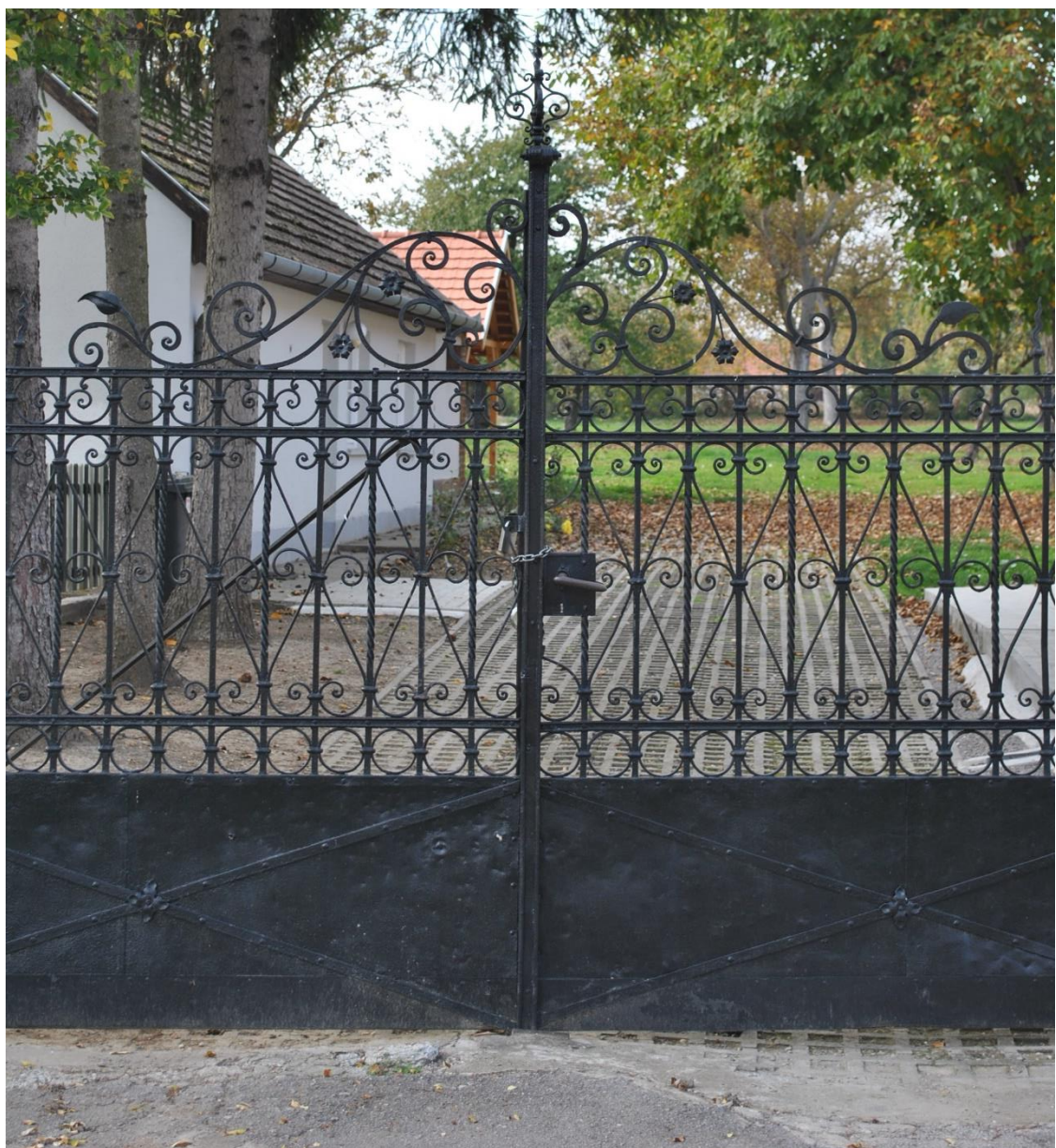
KERÍTÉSEK

A kerítések kialakításánál is fontos ügyelni a megnyerő és utcaképbe illeszkedő kialakításra, mivel ez az első mindenki által látott felület, amely kapcsolódik az épületünkhöz.

A kerítések finom részleteinek megőrzése elengedhetetlen, hogy megtarthassuk annak eredeti értékeit. Ezt kell szem előtt tartani az esetleges felújítások, átépítések alkalmával. A magánterület és a közterület határán létesített kerítés fontos elem az utcakép szempontjából. A képen látható kerítés díszítettségében és színhasználatában harmonikus kapcsolatban áll az épülettel és megjelenésével „díszíti” az utcaképet

A meglévő
kovácsoltvas kerítés
esetében fontos, hogy
megőrizzük az egykor
megalkotott
részletekkel teli
kialakítást abban az
esetben is, ha az adott
elem felújításra szorul
és egyes elemeit
cserélni kell.

Az áttört kerítések használata nem zárja el a közterületet a magánterülettől, így kellemesebb, barátságosabb környezet alakul ki.

A településen természetes karakterű elemekből is megjelenhet a kerítés; támogatandó a fa és a sövényből kialakított kerítés, ha ezek karbantartása, illetve gondozása folyamatos.

Amennyiben tömör megjelenésű kerítésfalat szeretnénk, a kerítés magassága ne haladja meg a szemmagasságot (max. támogatott magasság 1,50m). A kerítést javasoljuk szakaszolni falazott téglá testekkel, natúr, természetes megjelenésben.

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A kialakult falusias lakóterületen a tájba illesztés során a hagyományos településképp megőrzése az elsődleges cél, amely jelen esetben a helyi ökoszisztéma fenntartása érdekében is szükséges. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megővésére. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét.

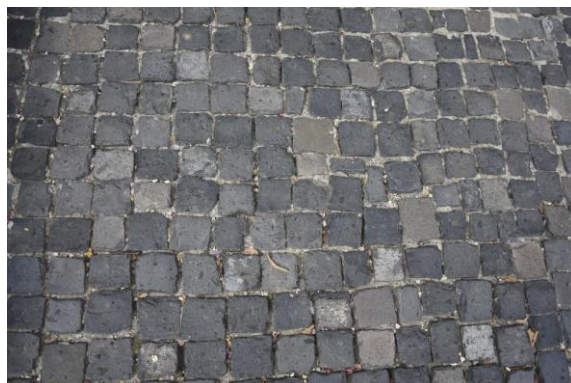

A szépen karbantartott kert nagyban hozzájárul az épület és az utcakép szép megjelenéséhez és kellemes hangulatot kölcsönöz a használó számára.

A kertben javasolt olyan burkolat típusok használata amik a „régies” megjelenést mutatnak.

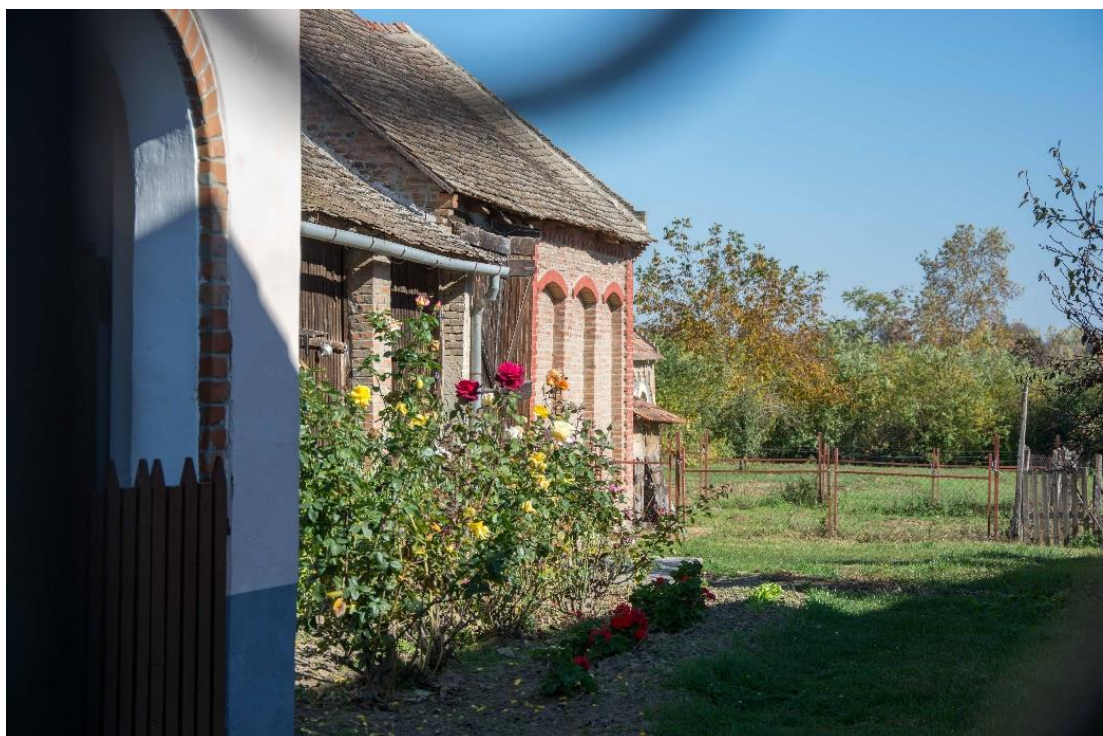
forrás: lechnerközpont

A „régies” megjelenés egy másik anyaga kis kocka kő burkolat, amely nagyon impozáns megjelenést tud nyújtani a belső kertben.

forrás: lechnerközpont

A kertek gyakran már díszkertként működnek (haszonkert helyett), ami kevesebb munkával jár, de több odafigyelést igényel.

A belső udvar, a kert megjelenése szoros összefüggésben van az alkalmazott növény-telepítéssel és a választott burkolatok minőségével. Ezek fontossága azonos az épületek anyag- és színválasztásának fontosságával!

A belső udvarban, kertünkben törekedjünk a falusias karakterek megőrzésére, újrahazsnosítására. A falusias utcaképet ne vágjuk el a kerítésen túl, a magánterületünkön. Ne feledjük, hogy ez a terület is befolyásolja az utcakép alakulását!

KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA: UTCÁK

A településképi javításához a legtöbb esetben nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. A közterületek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása (a szükséges esetekben) látványos előrelépést jelenthet. A különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet. Fontos odafigyelnünk a folyamatosan átalakuló településszélek rendezésére. A település vonalas elemei vezetik a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább ezen útvonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is. Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki. A járdák közelében alacsony cserjék közép magas cserjefoltokkal, majd fák, ismét cserjék, végül cserjékkel oldott parkolóhelyek kialakítása kötheti össze a járdát és a közutat. Törekedjünk a térhasználatok világos szétválasztására. Ne alkalmazzunk gyept az utak, parkolóhelyek közelében, hogy elkerüljük a gyepre parkolást. A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére.

Kerüljük fasorok kialakítását élénk lombosított fajokból (pl. vérszilva –Prunus cerasifera) és inváziós növényfajok telepítését, lásd településképi rendelet melléklete.

A növényzet utcák mentén történő elhelyezése és azok gondozása nagyban hozzájárul az utcakép javulásában. Az nyári hónapokban a jól elhelyezett fák segítséget nyújthatnak az árnyékos felületek növelésében, amely javíthatja az épületek belsőjének hőmérsékletét.

Az utcák rendezett, karbantartott megjelenése elengedhetetlen a településkép egészének javításához, fenntartásához.

Az utcákon elhelyezett díszítő elemek nagyban hozzájárulnak az utcaképhez. Érdemes utcaképbe illő elemeket használni.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük fokozottan fontos. Rendszerint ezért e teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi.

A nem megfelelő tér biztosítása rossz használathoz, a környezet gyors leromlásához vezet. A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

Alapvető szükséglet a megfelelő térformálás.

A közterületek és parkok esetében is lehetőség van fák és magasabb cserjék ültetésére. Amelyek lehetnek olyanok is amelyek nem rendelkeznek terméssel, csak a dekorációs értékük miatt lettek telepítve.

*Az ültetett növényzet
használatával egy
hosszú távon is vonzó
környezet hozható létre.
Településünkön több
helyen is megtalálható
impozáns telepített
növényállomány. A
növényzet rendezett
kialakítása szép utcakép
vagy éppen gyalogos
sétányok létrehozását
teszi lehetővé.*

2 : PINCEHEGYI TERÜLET

MAGASSÁG

Nagyváty pincehegyi területein a présházak házak magassága közel azonos, jellemzően földszintesek. A meglévő épületek környezetébe épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a terület összképébe.

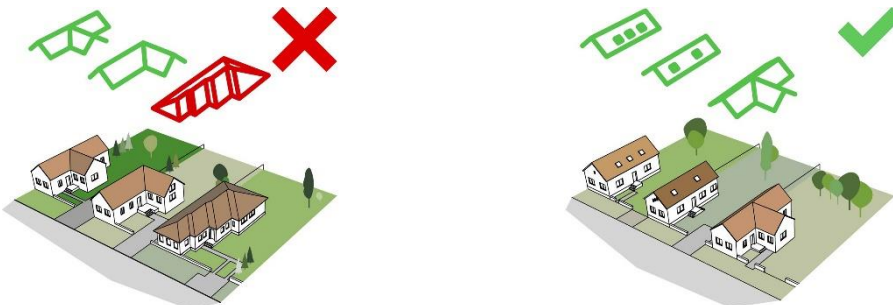
TETŐHAJLÁSSZÖG

Nagyváty pincehegyi területein a présházak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a meglévő környezethez.

TETŐFORMA

A pincehegyi településrészen présházak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló összkép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Nagyvátý pincehegyi területének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. A területen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

A prérházak esetében sok esetben alkalmaznak féglát, amely natúr színben jelenik meg a homlokzaton.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeink külső megjelenése, burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön és természetesen máshol is. Ezentúl is lehetőséget kell hagyni, hogy formálják a saját képükre lakóhelyüket az itt lakók, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat az egységes képet mutató, tiszta településképpen. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja. A kevés anyagot használó homlokzatok estén is lehetőség van impozáns épületegyüttes kialakítására. A homlokzat struktúrájába illeszkedő részletek alkalmazásával létre tudunk hozni megnyerő homlokzatokat. Figyeljünk rá, hogy ne legyen a létrejövő felület túldíszített, giccsbe hajló.

KERTEK

A pincehegyi területek estében a kert szinte teljes területe a megművelt kert részéhez tartozik, amelyben az épületek az ezeknek megművelését elősegítő funkciókat rejtik. Jellemzően szőlő műveléssel foglalkoznak ezen a területen.

Lehetőségünk nyílik a növényzet homlokzatra való felvezetésére, ezzel szép élő felületet kialakítva. Ezen kívül segítséget nyújthat az épület árnyékolásban. Ezt a funkcióját az épületek közelébe ültetett növényállomány is képes megvalósítani.

A terület jelentő részén szőlőtökéket találunk, amelyek látványa az épületeket megbúvó apró tömegekké transzformálja. Ezen területek esetében is fontos szerepe van a gondozott kerteknek, amelyek jelen esetben is növelik az adott terület vizuális értékét.

A pincehegyi területeken is megtaláljuk a magasabb terméssel nem rendelkező növényeket, amelyek főként az egyes telkek határán jelennek meg.

A terület növény-állományának gondozása és esetleges pótlása fontos feladat, hiszen a házak olyan gazdasági vagy rekreációs célokat szolgálnak, melyek szoros kapcsolatban vannak a természettel így a helyi növényállománnyal.

KERÍTÉSEK

A pincehegyi területek esetén általánosságban elmondhatjuk hogy kerítéssel nem rendelkeznek. A nagyobb összefüggő tulajdonban lévő telkek esetén találkozhatunk kerítésekkel. De a legtöbb esetben csak növényfallal történik a lehatárolás, vagy semmilyen megjelenő módon.

A telkeket gyakran növénytelepítésekkel határolják le, mely sokkal természetesebb megjelenést nyújt, mint a változó minőségű kerítés, tartsuk meg a kialakult állapotokat!

KÖZTEREK

A területen nem beszélhetünk a település többi részén megjelenő klasszikus közterekről. Jelen esetben az egyes területek megközelítését szolgáló közös használatú, általában nem burkolt kialakítású útszakaszokat sorolhatjuk ehhez a részhez.

A közterek rendszere egyszerűen csak mellékutak hálózatát takarja. Ezek rendszerint földes utak vagy néhol kavicsos szőrt felületek.

6_JÓ PÉLDÁK I ÉPÜLTEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

.....
*Épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés),
kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása*

*A homlokzatok visszafogott
egyszínű színhasználata és
a részletekben megjelenő
esetleges más anyaggal való
együtttes használata
egységes utcaképet
eredményez a kialakult
falusias lakókörnyezetben.*

Az épületek tömegarányának helyes megválasztása fontos szempont kell, hogy legyen. Példaként kell, hogy szolgáljanak a település meglévő épületeinek szemrevételezése, az esetleges felújítások és átalakítások helyes megválasztása

A fenti képen látható épület belső udvara jól látható kintről, az utcáról, ezért ennek kialakítása, megfogalmazása is fontos. Az izgalmas fajtájú és elhelyezési módú növényállománnyal teleültetett kertek szép megjelenést nyújthatnak. Azonban a túlzottan változatos színvilág, növényfajta már zavaró hatást is nyújthat.

A homlokzat visszafogott egy színt használó kialakítása, esetlegesen alapszín azonos díszek elhelyezése elfogadott és támogatandó, ha az nem lesz túlzó. A falusias lakóterületekre jellemző tornácos kialakítás sok helyen már eltűnt, amit a felújítások során meg kell őrizni, ha a ház eredeti állapotában megtalálható volt.

Az épület előtt kialakított kert minőségi módon való megfogalmazása segít az épület és az utcakép egészének javításában, azok szerethetőbb, élhetőbbé tételében.

A lábazatok terméskőből való kialakítása elfogadott a településen. Ezen lábazatok együttes használata a vakolt homlokzatokkal szépen kialakított épületet eredményezhet.

A téglahomlokzatok anyaghasználatából fakadó részletgazdagsága szép épületeket eredményezhet, amelyek a folyamatos karbantartás mellett sokáig megőrzik értéküket és impozáns megjelenésüket.

*A meglévő téglarchit-
teturájú épületeket őrizzük
ameddig csak lehet és
legyünk rájuk büszkék.
Kiegészítésként anyagban és
színből harmonizáló elemeket
használunk, mint a képen
látható gazdasági épület
natúr fa megjelenésű
ajtószerkezete.*

*Kertjeinket, belső
udvarunkat használjuk
változatosan, a régi
értékeket ne dobjuk el,
hanem azokat
újrahasznosítva, adjunk
nekik új értelmezést, mint a
képen látható dézsába
ültetett muskátli.*

A kertek belső területe kis odafigyeléssel és törődéssel, helyi „botanikus” kertté válhatnak, ahol gyönyörködhetünk ezernyi virágzó növény látványában az év nagy részében.

A belső kertekben megjelenhet a víz, mint természetes elem, azonban annak gondozása kiemelt figyelmet igényel.

A belső kertek változatos növénytelepítése (gyep-, cserje- és lombkoronaszinten) támogatandó, mivel a cél egy rendkívül természetközpontú település megőrzése, kialakítása.

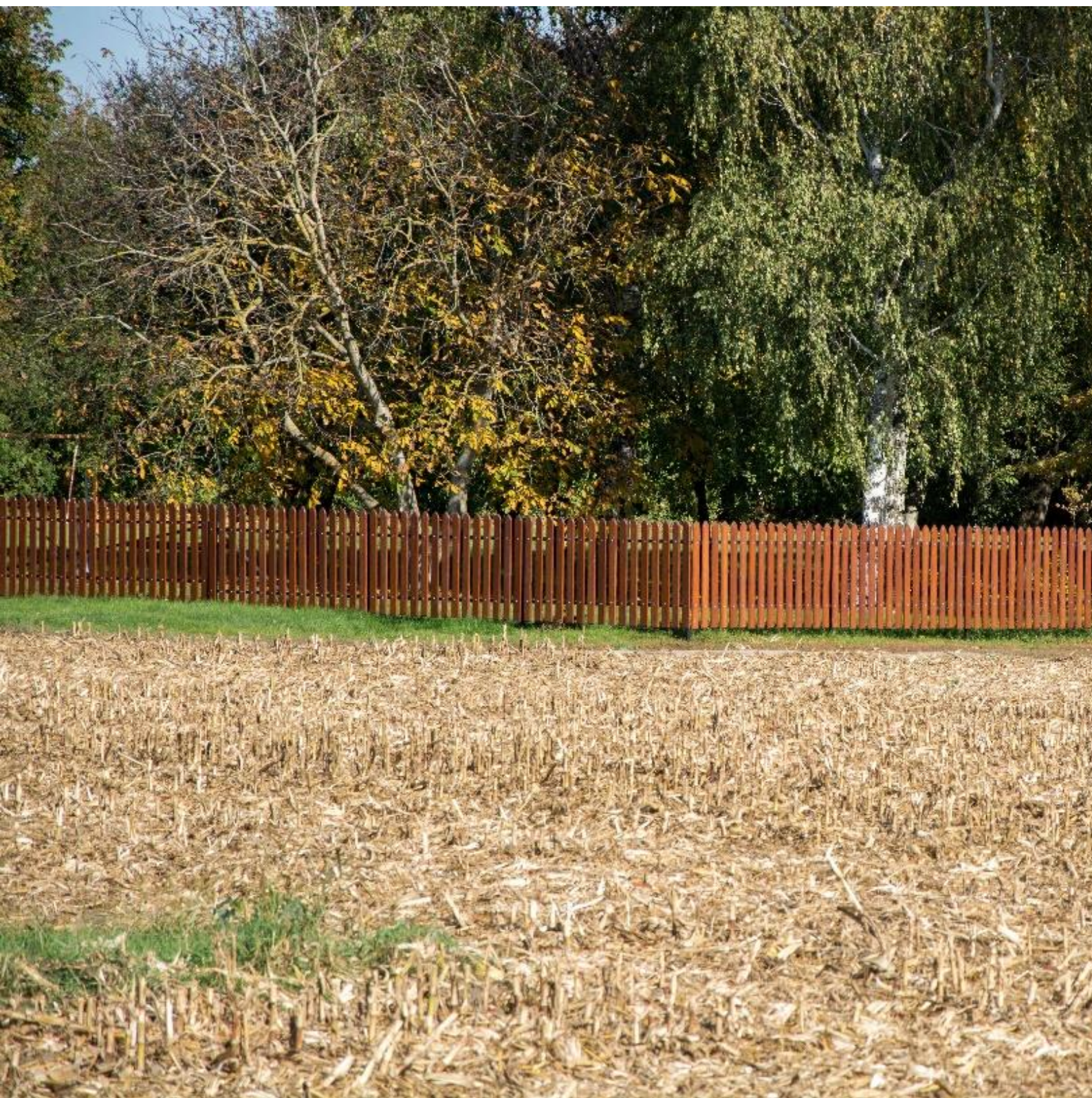
A kerítések fontosságára az előző fejezetekben sokszor kitértünk. A képen egy harmonikus példát láthatunk, ahol az anyag, a színek és a megválasztott magasság jó példát állít a településen élők számára.

A régi, kovácsoltvas kerítések gondozott megjelenését mutatja be ez a kép. A kerítés az új, markáns színválasztás mellett is rendkívül jó példája annak, hogy a régi értékeket őrizzük meg és használjuk egy kis felújítás után.

A kerítéshez használhatunk természetes faanyagot is, azonban a faanyag kezelése, karbantartása folyamatos, ezért annak településképe illeszkedő megjelenése folyamatos gondozással jár.

Nagyváty település utcái mentén több helyen gondozott közkertekre (virág szigetek) bukkanhatunk, melyek szépen öltöztetik a települést.

Az közterületen, az utak és az épületek között jellemző hogy több lakos szépen gondozott kis előkerteket alakít ki, melyek harmonikus környezetet eredményeznek a köz- és magántelek egységes, rendezett megjelenésével.

A templom mikrokörnyezete több szempontból is jó ajánlásokkal (térburkolat, utcabútorok alkalmazása, növénytelepítések, kerítés kialakítása, anyag- és színhasználatok) rendelkezik, ezért javasoljuk ennek megfelelően tovább fejleszteni a település közösségi felületeit.

7_JÓ PÉLDÁK I SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

*A köztéren elhelyezett növényzettel
benőtt közösségi helyek remek táptalajt
nyújtanak a településen zajló közösségi
élet élénküléséhez.*

A közterületeken elhelyezett szobrok és emlékművek fontos szerepet játszanak a település képében és életében, ezért ezek minőségi megjelenése elengedhetetlen.

Az egyes szolgáltatásokhoz tartozó reklám és információs felületek nemcsak az adott funkció megítélését befolyásolhatja, de hozzájárul a település egészéhez is, ezért ezen felületek minőségi kialakítása elengedhetetlen.

A település határában elhelyezett táblák befolyásolják a falu képét az ideérkezők szemében azzal, hogy azok által üdvözölve lesznek a faluba lépéskor.

A település címerének használat a közösségi funkciókon a képen látható példához hasonlóan ajánlott, mivel ezzel is erősíthető a közösségi tudat.

IMPRESSZUM

.....

NAGYVÁTY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

nagypeterd@hotmail.com
7912 Nagyváty, Kossuth L. u. 41.
Telefon: +73 346 022
Polgármester: Horváth Gézné
Főépítész: dr. Gyergyák János

KÉSZÍTETTE:

AU.ROOM Építész Műhely Kft.
Cserényi-Vörös Erika E.V.

dr. Gyergyák János, Paári Péter
dr. Cserényi-Vörös Erika

FOTÓ:

dr. Gyergyák János, Paári Péter, Horváth Márton

BORÍTÓ:

dr. Gyergyák János, Paári Péter

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ ÁBRÁI:

Lechner Tudásközpont: Kiss Luca, Novák Sándor,
Weizkopf András

GRAFIKAI TERVEZÉS:

dr. Gyergyák János, Paári Péter

BETŰTÍPUS:

Isocpeur

Készült Magyarország Kormánya megbízásából, a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan

Nagyváty, 2017.